oli sunnitud seal eluaset otsima enamik rae jurisdiktsiooni alla, kuid mitte kodanikkonda kuuluvat elementi. Valdava osa neist moodustasid linna vabamat elu otsima tulnud talupojad. Teatud aastamaksu või naturaalkohustuste eest omandasid nad aedade ja platside valdajailt asumisõiguse ning püstitasid sinna oma vähenõudlikud elamud.

Üldiselt ei vaadanud kodanikud eeslinlastele hea pilguga. Mitmelgi korral oli päevakorras agulite kaotamine. Kuna aga eeslinlased olid linnale mustemate ja raskemate tööde sooritamisel vältimatult tarvilikud, jäid need kavatsused teostamata. Ning sõdade ajal hävinenud, tekkisid nad lühikese ajaga jälle uuesti.

Vastandina pärislinnale on agulite elamute arvu väga raske määritleda nende vahelduvuse tõttu. Üldiselt oli aedade ja eeslinna-platside arv ligikaudu võrdne majade arvule linnas. Kuid, nagu allikatest selgub, asus mõnel neist mitu peret, kuna teised jällegi olid asustamata.

Kuna Tartus oli jäänud maksma Riia õigus, jäid püsima ka endised põhimõtted ehituspoliitika alal. Kehtis nagu ennegi põhimõte, et ehitised, vähemalt elamud linnas, peavad olema kivist, kuigi tegelikult sellest nõudest väga tugevasti kinni ei peetud. Nii 1582. kui ka 1601. a. revisjonide nimestikkudes esineb puust elumaju ning kõrvalhoonetest näib valdav osa olevat puust. Eeslinnades oli massiivsete ehitiste püstitamine otseselt keelatud kuningas Stephan Báthory privileegiga 9. maist 1584. Olid lubatud ainult aednikkude hurtsikud.

Mõõtuandvad olid siin esijoones sõjalised kaalutlused. Seepärast olid eeslinna ehitised kuni 17. sajandi lõpuni pea eranditult kerged puuhooned.

Tülialuste ehitusasjade lahendamine kuulus Riia õiguse põhjal linna kambrihärradele (aediles). Seda kinnitasid korduvalt ka Poola kuningad ja see fikseeriti lõplikult rootsi ajal Kristiina suures privileegis a. 1646. Peamiselt piirdus see aga piiritülide lahendamisega.

Tehniline järelevalve ehitustegevuse üle võis olla ainult väga pealiskaudne, juba ainuüksi ehitusmäärustiku puudumise tõttu. Seetõttu ehitas igaüks peaaegu takistamatult oma tahtmist mööda. Arvestamata erandjuhtusid [20], segasid kambrikohus ja raad endid vahele ainult kolmandate isikute, enamasti naabrite kaebuste peale, kes endid

[20] Nii kinnitas raad a. 1595 ühe eeslinnas lossi läheduses asetseva aia ostu-müügi lepingu ainult tingimusel, et sinna ei püstitataks suurt ehitust, mis tulikahju puhul võiks linnale ja lossile sünnitada kahju. Rae prot. 1595 1. 58—59.

Tartu III, lk. 240